

Volume 3, 2024

PRISHTINË: EKSPERTËT GLOBALË DISKUTOJNË NDIKIMET E AGRESIONIT RUS NË STABILITETIN E EVROPËS DHE BALLKANIT

(Raport për konferencën)

Phd. Cand. Agim Musliu

Drejtor në Institutin për Studime të Luftës Hibrive “OCTOPUS”

agim.musliu@octopusinstitute.org

Dr. Gurakuç Kuçi

Hulumtues i Lartë në Institutin për Studime të Luftës Hibrive “OCTOPUS”

gurakuq.kuqi@octopusinstitute.org

Foto 1: Gjatë konferencës

Cite as: APA style: Musliu, A., Kuçi, G. (2024). Pristina: Global experts discuss the impact of Russian aggression on the stability of Europe and the Balkans. *Octopus Journal: Hybrid Warfare & Strategic Conflicts*, 3. <https://doi.org/10.69921/83avdk94> (CC BY-NC 4.0) This article is licensed to you under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). When you copy and redistribute this paper in full or in part, you need to provide proper attribution to it to ensure that others can later locate this work (and to ensure that others do not accuse you of plagiarism).

Përmbajtja

Hyrje:	3
Konjufca: Rusia nuk ka hequr dorë nga “bota ruse”, as Serbia nga “bota serbe”	4
Ligjëratë e veçantë: Dr. Jennifer Cassidy – Ligjëruese në Oksford	6
Studiuesja e Oksfordit paralajmëron për mundësinë e një sulmi nga Serbia ndaj Kosovës	6
Paneli i parë: Pushtimi Rus i Ukrainës: Pasojat Gjeopolitike për Evropën dhe Ballkanin	10
Profesori Ihor Todorov mbi Rolin e NATO-s dhe Konfliktin Ruso-Ukrainas: Thirrje për Veprim të Bashkuar Kundër Imperializmit Rus	10
Pandeli Majko mbi efektin e luftës në Ukrainë: Nacionalizmi në rritje, ndryshimet gjeopolitike dhe paqëndrueshmëria në Ballkan	12
Enver Hoxhaj paralajmëron për hegjemoninë serbe dhe destabilitetin rajonal mes mosveprimit të Perëndimit dhe ndikimit rus në Ballkan	13
Neutraliteti i Austrisë nën trysni: Kati Schneeberger mbi ndikimin rus dhe pasojat e luftës në Ukrainë	15
Jayson Jay Smart mbi Strategjinë Globale të Destabilizimit të Rosisë: Luftërat me Proxy, Aleancat Kriminale dhe Kriza Ekonomike.....	16
Paneli i Dytë: Regjimet Autokratike: Një Kërcënim për Stabilitetin dhe Paqen në Ballkan.....	18
Dragan Shormaz avokon për integrimin e Serbisë në Perëndim: Një largim nga ndikimi Rus.....	18
Miodrag Vlahoviq për sfidat e sigurisë së Malit të Zi: Ndikimi Rus dhe nevoja për një integrim më të fuqishëm Euro-Atlantik	19
Dr. Gurakuç Kuçi mbi luftën hibride të Rosisë në Ballkan: Manipulimi i medias, aktorët Proxy, zgjedhjet elektorale dhe strategjia gjeopolitike.....	20
Paneli i tretë: Lufta Hibride në Ballkan: Ndikimi i taktikave Ruse dhe Serbe në Ballkan	23
Përballja me të kaluarën: Kërkimfalja e Dr. Ivan Videnoviç për krimet serbe dhe thirrja për pajtimin me popullin shqiptar	23
Ivica Mandiq bën thirrje për Pajtimin Serbi-Kosovë dhe Rugën e Përbashkët drejt NATO-s për të Siguruar Paqen në Ballkan.....	24
Dr. Bleta Brovina mbi narrativat propaganduese: Sfidat e përbashkëta të Kosovës dhe Ukrainës	26
Ligjëratë e veçantë: Dr. Pekka Kallioniemi – Ekspert për media sociale dhe dezinformim, Finlandë	28
Dr. Pekka Kallioniemi mbi dezinformimin Rus: taktikat, shtrirja globale dhe roli i medias sociale	28
Konkluzione e Konferencës nga Agim Musliu Phd Cand. – Drejtor në Institutin për Studime të Luftës Hibride “OCTOPUS”	32

Hyrje¹:

Instituti për Studime të Luftës Hibride “OCTOPUS” në Prishtinë ka organizuar një konferencë ndërkombëtare më 2 tetor 2024, me titullin “Ndikimi i Agresionit Rus në Ukrainë mbi Gjeopolitikën Evropiane”. Ky ngjarje mblodhi së bashku ekspertë të njohur, diplomatë, politikanë dhe akademikë nga rajoni dhe më gjerë, përfshirë figura ndërkombëtare të shquara si Dr. Jennifer Cassidy nga Oksfordi, Dr. Pekka Kallioniemi nga Finlanda, profesorin ukrainas Dr. Ihor Todorov, ndër të tjerë.

Diskutimet u përqendruan në pasojat e konfliktit për sigurinë dhe marrëdhëniet ndërkombëtare, duke ofruar një platformë për dialog dhe analiza të thelluara mbi ndikimet e agresionit rus, sfidat dhe mundësitë për Evropën në këtë kontekst të vështirë.

Pas agresionit rus në Ukrainë, Evropa ka përjetuar ndryshime të rëndësishme, përfshirë një ndjenjë të rritur rreziku dhe një rishikim të strategjive të sigurisë. Një pasojë e madhe ka qenë intensifikimi i bashkëpunimit ndërmjet vendeve evropiane në fushën e mbrojtjes dhe energjisë, si dhe thellimi i marrëdhënieve me NATO-n.

Sfida me të cilat përballet sot Evropa janë të shumta. Një çështje e rëndësishme është energjia: vendet evropiane po përpiqen të reduktojnë varësinë nga burimet ruse dhe të gjejnë alternativa të qëndrueshme. Përveç kësaj, Evropa po përballet me një krizë refugjatësh dhe tensione sociale që shpesh shoqërojnë migracionin.

Në Ballkan, situata është komplekse. Disa vende, përfshirë Kosovën, Bosnjën dhe Malin e Zi, përballet me kërcënime nga Serbia, e cila, ashtu si Rusia, përdor narrativa historike për të justifikuar pretendimet territoriale. Këto rikujtime historike përbëjnë një rrezik për stabilitetin e rajonit, duke nxitur tensione etnike dhe politike.

Serbia duket se po përdor strategji të ngjashme me ato të Ruisë, duke sfiduar rendin e stabilitetit në Ballkan dhe duke minuar përpjekjet për integrimin evropian të vendeve të tjera. Kjo e bën situatën edhe më të brishtë, duke rritur frikën për një përshkallëzim të mundshëm të konfliktit. “Bota Ruse” dhe “Bota Serbe” duket se përfaqësojnë një kërcënim të përbashkët për Evropën dhe Ballkanin sot.

¹ Musliu, A. (2024, October 2). *Opening remarks & conference introduction* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://www.youtube.com/watch?v=1RCOM3dZ4LA>

Në këtë kontekst, konferenca theksoi rëndësinë që Evropa të forcojë angazhimin e saj në rajon duke mbështetur demokracinë dhe stabilitetin në Ballkan për të parandaluar përsëritjen e tensioneve që mund të rrezikojnë paqen dhe sigurinë në të gjithë kontinentin.

Stabiliteti i Ballkanit dhe Evropës u theksua veçanërisht në fjalën e Kryetarit të Kuvendit të Kosovës, Glauk Konjufca.

Konjufca: Rusia nuk ka hequr dorë nga “bota ruse”, as Serbia nga “bota serbe”²

Në fjalën e tij para të pranishmëve, Kryetari i Kuvendit të Kosovës, Glauk Konjufca deklaroi se

Foto 2: Kryetari i Kuvendit të Kosovës, Glauk Konjufca

pasojat e agresionit rus në Ukrainë kanë ndikuar në kontinentin evropian—në paqen, stabilitetin, sigurinë, politikën dhe gjeopolitikën—më shumë se çdo konflikt tjetër që nga Lufta e Dytë Botërore.

Ai vuri në dukje se lufta në Ukrainë përfaqëson një betejë vendimtare për rendin demokratik në Evropë.

Kryetari i Kuvendit tha se: “për shkak të mungesës së një përgjigjeje të vendosur në vitin 2014 ndaj pushtimit rus të Krimesë dhe trajtimit të Rusisë si një partner despotik me të cilin mund të bashkëpunohej ekonomikisht, duke supozuar gabimisht se ambiciet pan-ruse të Putinit ishin të kufizuara, sot Evropa po përballlet me një luftë që ka të bëjë jo vetëm me fatin e Ukrainës si shtet

sovran dhe me dinjitetin e ukrainasve si komb, por edhe me një betejë vendimtare për rendin demokratik në Evropë, i vendosur pas rënies së ‘Perdes së Hekurt’ në vitin 1989”.

² Konjufca, G. (2024, October 2). *Keynote address in the name of the Kosovo Assembly* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://www.youtube.com/embed/QWxyicZzS8w>

Ai shtoi më tej se Rusia nuk ka hequr dorë nga “bota ruse,” as Serbia nga “bota serbe.”

Konjufca iu referua sulmit të fundit në Banjškë si një “kopje identike e sjelljes agresive të Ruisë ndaj Ukrainës”.

“Në kontekstin tonë rajonal dhe ballkanik, pushtimi rus i Ukrainës shënon aktin e parë të një strategjie të destabilizimit në Evropë, ku Ballkani, me Serbinë si një zgjatim i Ruisë, do të përfaqësonte aktin e dytë të kësaj strategjie. As Rusia dhe as Serbia nuk kanë hequr dorë nga kjo strategji, ashtu si asnjëra nuk ka hequr dorë nga botët e tyre përkatëse. Sulmi terrorist në Kosovë, në Banjškë shtatorin e kaluar ishte një kopje identike e sjelljes agresive të Ruisë ndaj Ukrainës. Njësitë paramilitare serbe, të trajnuara nga ushtria serbe dhe të pajisura me arsenalet ushtarake nga Ministria e Mbrojtjes së Serbisë, synonin aneksimin e veriut, gjatë së cilës një oficer i Policisë së Kosovës, tashmë hero, Afrim Bunjaku, u vra në mbrojtje të sovranitetit, integritetit dhe sigurisë së Republikës së Kosovës”, tha Konjufca.

Ai vazhdoi: “Dualizmi është një armë e njohur e Serbisë në arenën ndërkombëtare për të realizuar interesat e saj, por po aq e njohur është se Serbia nuk ka qenë kurrë një bastion ku është mbrojtur Perëndimi, pasi pas çdo lufte Serbia gjithmonë është rreshtuar me Lindjen. Kështu, në këtë luftë në Ukrainë në mbrojtje të sovranitetit, Serbia nuk është një aleat, por thjesht përfiton duke bërë biznes dhe duke shitur armët e saj”.

“Përpyekjet për destabilizimin e Bosnjës përmes Dodik-ut, i cili promovon çdo ditë shkëputjen e Republikës Srpska dhe bashkimin e saj me ‘botën serbe,’ refuzimi për të normalizuar marrëdhëniet me Kosovën përmes njohjes de facto që përfshin Marrëveshjen e Brukselit dhe përpyekja për të ndryshuar orientimin euro-atlantik të Malit të Zi janë gjurmë konkrete të një politike që synon minimin e çdo progresi që investimi euro-perëndimor ka bërë në rajonin tonë,” përfundoi Konjufca.

Konferenca pastaj vazhdoi me një ligjëratë të veçantë me Profesoreshën nga Universiteti i Oksfordit, Dr. Jennifer Casidy.

Ligjëratë e veçantë: Dr. Jennifer Cassidy – Ligjëruese në Oksford

Studiuesja e Oksfordit paralajmëron për mundësinë e një sulmi nga Serbia ndaj Kosovës³

Dr. Jennifer Cassidy, një akademike e shquar nga Universiteti i Oksfordit, ka shprehur shqetësime serioze lidhur me mundësinë e një sulmi nga Serbia ndaj Kosovës, duke paralajmëruar se ky kërcënim nuk duhet të nënvlerësohet. Duke folur në konferencën e organizuar nga Instituti për

Foto 3: Dr. Jennifer Cassidy në anën e djathtë të fotografisë

³ Cassidy, J. (2024, October 2). *This engaging one-hour conversation will tackle the pressing challenges Kosovo faces from rising authoritarian regimes, particularly focusing on geopolitical strategies employed by Russia and Serbia* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://www.youtube.com/embed/pWRXDEkaK9Q>

Studime të Luftës Hibride “OCTOPUS”, Cassidy theksoi rreziqet që vijnë nga marrëdhëniet e ngushta të Serbisë me Rusinë, duke sugjeruar se kjo aleancë i rrit shanset për agresion në Ballkan.

“Në kapacitetin tim personal dhe profesional, besoj se do të ishte naive të injorohej mundësia e një ndërhyrjeje serbe në Kosovë,” deklaroi Cassidy. “Lidhjet e thella të Serbisë me Rusinë, së bashku me peizazhin më të gjerë gjeopolitik, paraqesin një kërcënim real për invazion—qoftë nëpërmjet operacioneve të fshehta ushtarake ose përpjekjeve për aneksim të drejtpërdrejtë. Duhet të mbetemi vigjilentë.”

Cassidy theksoi se mjedisi rajonal i sigurisë, tashmë i tensionuar nga lufta në Ukrainë, ka krijuar një kontekst të rrezikshëm për shtetet më të vogla si Kosova. Ajo argumentoi se, ndërsa vëmendja ndërkombëtare zhvendoset drejt konflikteve të tjera, Ballkani mund të mbetet i cenueshëm nga veprimet destabilizuese. Serbia, e forcuar nga aleanca e saj me Rusinë, mund të shfrytëzojë këto shpërqendrime për të ndjekur ambicinet territoriale në Kosovë.

Një pikë kyçe në fjalimin e Cassidy ishte rëndësia jetike e forcimit të lidhjeve të Kosovës me Bashkimin Evropian (BE). Ajo mbrojti bashkëpunimin e shtuar midis Kosovës dhe vendeve të tjera të Ballkanit Perëndimor si një strategji kritike për të përmirësuar sigurinë afatgjatë dhe për të parandaluar kërcënimet e jashtme. Cassidy paralajmëroi se çdo dobësim i këtyre marrëdhënieve mund ta lërë Kosovën të ekspozuar ndaj rreziqeve më të mëdha.

“Është thelbësore që Kosova, si dhe vendet e tjera në Ballkanin Perëndimor, të thellojnë aleancat e tyre me BE-në. Sa më të ngushta të jenë këto lidhje, aq më e fortë është aftësia e rajonit për të rezistuar ndaj presioneve të jashtme nga aktorë si Serbia dhe Rusia,” theksoi Cassidy. “BE-ja gjithashtu duhet të jetë e qëndrueshme në mesazhet dhe politikat e saj, pasi sinjalet e përziera nga Brukseli mund të shkaktojnë konfuzion dhe paqëndrueshmëri.”

Gjatë konferencës, Cassidy kritikoi qasjen e paqëndrueshme të Bashkimit Evropian ndaj Kosovës, veçanërisht sa i përket procesit të anëtarësimit të saj. Ajo theksoi se, megjithëse Kosova ka përmbushur shumë nga kërkesat e vendosura nga BE-ja, ajo ende përballet me pengesa të mëdha për shkak të kundërshtimeve nga disa shtete anëtare.

“Dështimi i BE-së për të paraqitur një qëndrim të unifikuar lidhur me anëtarësimin e Kosovës është problematik. Ndërkohë që Kosova ka treguar një dëshirë dhe përkushtim të qartë për t’u integruar me Evropën, disa vende të BE-së vazhdojnë të pengojnë përparimin e saj, duke dërguar sinjale të

paqarta si për rajonin ashtu edhe për komunitetin ndërkombëtar,” shpjegoi Cassidy. “Kjo paqëndrueshmëri minon përpjekjet e Kosovës dhe dobëson ndikimin e përgjithshëm të BE-së në Ballkan.”

Cassidy gjithashtu elaboroi mbi pasojat e mundshme të një fitoreje ruse në Ukrainë për stabilitetin e Ballkanit. Ajo paralajmëroi se një fushatë e suksesshme ruse në Ukrainë mund të inkurajojë Serbinë për të ndjekur objektivat e saj territoriale në rajon, duke tërhequr paralele të rrezikshme midis dy konflikteve.

“Nëse Rusia arrin qëllimet e saj në Ukrainë, mund të shohim Serbinë duke ndjekur të njëjtën strategji në Ballkan,” paralajmëroi Cassidy. “Serbia ka pasur prej kohësh ambicie drejt Kosovës, dhe një fitore ruse do t’i inkurajonte këto aspirata. Kjo mund të çojë në një përshkallëzim të konsiderueshëm të tensioneve dhe madje edhe në një konflikt ushtarak.”

Cassidy përfundoi fjalën e saj duke bërë thirrje për përpjekje më të mëdha diplomatike dhe bashkëpunim rajonal për të parandaluar konfliktet dhe për të siguruar paqen në Ballkan. Ajo theksoi nevojën për ndërmjetësim nga palët e treta, të ngjashme me Marrëveshjen e së Premtes së Mirë në Irlandën Veriore, si një model i mundshëm për zgjidhjen e tensioneve të vjetra midis Kosovës dhe Serbisë.

“E vetmja rrugë përpara është nëpërmjet diplomacisë dhe mirëkuptimit të ndërsjellë,” theksoi Cassidy. “Ballkani ka parë shumë konflikte. Tani është koha për dialog konstruktiv, jo agresion. Komuniteti ndërkombëtar, veçanërisht BE-ja, duhet të luajë një rol qendror në lehtësimin e këtij dialogu dhe sigurimin e paqes.”

Profesoresha Cassidy ishte pjesë edhe e panelit të tretë në konferencë, ku ajo po ashtu diskutoi mbi të Ardhmen e Diplomacisë: Teknologjia, Narrativat Strategjike dhe Roli i Silicon Valley

Ajo në këtë panel diskutoi rolin e diplomacisë në adresimin e sfidave aktuale gjeopolitike, duke u përqendruar veçanërisht në Ballkanin Perëndimor dhe çështje më të gjera globale. Fjalimi i saj shqyrtoi kufizimet e diplomacisë moderne dhe ndikimin e narrativave strategjike, teknologjisë dhe influencës së jashtme në marrëdhëniet ndërkombëtare.

Dr. Cassidy e nisi fjalimin e saj duke reflektuar mbi gjendjen aktuale të diplomacisë, të cilën e përshkroi si duke qenë një “pajisje mbështetëse për jetë”. Ajo theksoi dështimin e organizatave

ndërkombëtare, si Këshilli i Sigurimit të OKB-së, për të zbatuar vendime të rëndësishme apo për të mbajtur aktorët përgjegjës, gjë që ka çuar në një ndjenjë paralize diplomatike.

Dr. Cassidy theksoi se si narrativat strategjike dhe diplomacia dixhitale kanë evoluar, duke përdorur aneksimin e Krimesë në vitin 2014 dhe pushtimin rus të Ukrainës si raste studimore. Ajo vuri në dukje mungesën e një strategjie të koordinuar dixhitale gjatë aneksimit të Krimesë me përgjigjen më të unifikuar gjatë pushtimit të Ukrainës në vitin 2022.

Ajo gjithashtu u ndal te ndikimi në rritje i inteligjencës artificiale (AI) dhe teknologjisë së “deepfake” në diplomaci. Cassidy shpjegoi se si AI mund të përdoret për të zbuluar dezinformimin, siç janë deepfake-t, të cilat kanë potencialin të ndikojnë në zgjedhjet dhe opinionin publik. Ajo nënvizoi rëndësinë e zhvillimit të mjeteve të AI për të kundërshtuar influencën e huaj, veçanërisht në kontekstin e zgjedhjeve.

Cassidy prezantoi konceptin e “politikës së jashtme të Silicon Valley,” duke vënë në dukje se kompanitë e teknologjisë tani kanë një ndikim të madh në çështjet globale. Disa vende, përfshirë Danimarkën, madje kanë krijuar ambasada në Silicon Valley për të menaxhuar marrëdhëniet me kompanitë kryesore të teknologjisë. Këto kompani, me GDP më të madhe se shumë vende të vogla, po formësojnë narrativat strategjike përmes platformave të tyre, gjë që mund të ketë pasoja të rëndësishme gjeopolitike.

Dr. Cassidy përfundoi duke theksuar nevojën për qasje më inovative ndaj diplomacisë përballë përparimeve teknologjike dhe influencës së huaj. Ajo vuri në dukje rëndësinë e përshtatjes ndaj sfidave të reja për të ruajtur integritetin e diplomacisë ndërkombëtare dhe për të mbajtur stabilitetin global.

Pas fjalimit kryesor të Dr. Cassidy-t, konferenca vazhdoi me panelin e parë që për temë kryesore kishte “Pushtimi Rus i Ukrainës: Pasojat Gjeopolitike për Evropën dhe Ballkanin”.

Paneli i parë: Pushtimi Rus i Ukrainës: Pasojat Gjeopolitike për Evropën dhe Ballkanin⁴

Profesori Ihor Todorov mbi Rolin e NATO-s dhe Konfliktin Ruso-Ukrainas: Thirrje për Veprim të Bashkuar Kundër Imperializmit Rus

Profesori Ihor Todorov, një studiues ukrainas i marrëdhënieve ndërkombëtare, diskutoi agresionin e

Foto 4: Profesor Ihor Todorov nga Ukraina

vazhdueshëm rus ndaj Ukrainës dhe ndikimin e tij në NATO dhe sigurinë globale. Fjalimi i tij, i përkthyer në anglisht, ofroi një analizë gjithëpërfshirëse të rolit të NATO-s, reagimit të saj ndaj konfliktit dhe të ardhmes së sigurisë evropiane.

Todorov i kujtoi audiencës se pushtimi rus nuk filloi në vitin 2022, por daton që nga viti 2014, kur Rusia aneksoi në mënyrë të paligjshme Krimenë dhe pushtoi pjesë të Donbasit. Si rezultat i këtij pushtimi, Todorov u detyrua të largohej nga qyteti i tij i lindjes, Donjetsk, për në Ukrainën perëndimore. Ai theksoi se konflikti ka vazhduar për gati një dekadë, duke përbërë një kërcënim ekzistencial jo vetëm për Ukrainën, por edhe për sigurinë evropiane.

Todorov vlerësoi NATO-n për rolin e saj të rëndësishëm gjatë Luftës së Ftohtë, kur ajo kundërshtoi me sukses ndikimin e Bashkimit Sovjetik. Ai pranoi se NATO mbetet një nga organizatat më të rëndësishme të sigurisë në botë. Megjithatë, ai vuri në dukje se strategjitë e NATO-s janë zhvilluar

⁴ Todorov, I., Smart, J. J., Majko, P., Hoxhaj, E., Schneeberger, K., & Makey, L. (2024, October 2). *The Russian invasion of Ukraine: Geopolitical consequences for Europe and the Balkans* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://youtu.be/fPpwGtK3Yvs>

që nga fundi i Luftës së Ftohtë, me përpjekje për të krijuar marrëdhënie më bashkëpunuese me Rusinë. Fatkeqësisht, këto përpjekje nuk kanë sjellë gjithmonë rezultate pozitive, veçanërisht pas veprimeve të Ruisë në Ballkan në fund të viteve 1990.

Todorov kritikoi përgjigjen fillestare të NATO-s ndaj agresionit të Ruisë, duke theksuar mungesën e një strategjie të qartë gjatë samiteve kyçe, si Samiti i Bukureshtit i vitit 2008. Edhe pse NATO mbështeti Ukrainën diplomatikisht dhe përmes partneriteteve të ndryshme, aty mungonte mbështetja e qartë ushtarake. Sipas Todorov, kjo reflektonte dështimin e NATO-s për të parashikuar plotësisht ambiciet imperialiste të Ruisë.

Pavarësisht këtyre mangësive, Todorov njohu përmirësime në qëndrimin e NATO-s që nga përshkallëzimi i pushtimit në vitin 2022. “Më shumë shtete anëtare, veçanërisht pas pushtimit, u angazhuan për të rritur shpenzimet për mbrojtjen, dhe aleanca u zgjerua me përfshirjen e Finlandës dhe Suedisë, duke forcuar pozicionin gjeopolitik të NATO-s”, tha Todorov.

Todorov argumentoi se NATO duhet të adoptojë një qasje më të vendosur, duke lëvizur përtej mbrojtjes për të ndërmarrë masa aktive kundër kërcënimeve nga Rusia. Ai theksoi se lufta ruse kundër Ukrainës ka nxjerrë në pah rëndësinë e NATO-s për ruajtjen e sigurisë evropiane dhe parandalimin e agresioneve të mëtejshme.

Ai gjithashtu argumentoi se anëtarësimi i mundshëm i Ukrainës në NATO do të ishte përfitim edhe për aleancën, duke forcuar fuqinë e saj dhe duke kontribuar në sigurinë rajonale. Ai bëri thirrje për një bashkim të anëtarëve të NATO-s me qëllimin e përbashkët për të mposhtur ambiciet imperialiste të Ruisë, të cilat ai i sheh si të rëndësishme për të siguruar stabilitetin global.

Todorov përfundoi duke theksuar nevojën për një fitore të bashkuar midis Ukrainës dhe Perëndimit. Një fitore e tillë, argumentoi ai, nuk do të siguronte vetëm të ardhmen e Ukrainës, por gjithashtu do të rindëronte peizazhin gjeopolitik global duke zvogëluar ndikimin e Ruisë. Ai shprehu optimizëm se kjo fitore mund të dërgojë në integrimin e mëtejshëm të shteteve të Ballkanit, si Kosova, në NATO, duke konsoliduar sigurinë evropiane kundër agresionit rus.

Pandeli Majko mbi efektin e luftës në Ukrainë: Nacionalizmi në rritje, ndryshimet gjeopolitike dhe paqëndrueshmëria në Ballkan

Pandeli Majko, ish-kryeministri i Shqipërisë, trajtoi pasojat gjeopolitike të luftës së vazhdueshme në

Foto 5: Pandeli Majko, ish-kryeministër i Shqipërisë

Ukrainë dhe ndikimet e saj të thella në Ballkan. Fjalimi i tij theksoi se si ky konflikt ka ndryshuar politikën rajonale, ekonominë dhe sigurinë, duke bërë paralele me ngjarje historike si Konferenca e Jaltës dhe rënia e Bashkimit Sovjetik.

Majko theksoi se pushtimi rus ka nxitur ndjenjat nacionaliste në Ballkan, duke rritur tensionet etnike dhe duke ndikuar në paqëndrueshmërinë politike. Ai vërejti se lufta ka krijuar pasiguri në shumë sektorë, përfshirë sigurinë energjetike, pasi shumë vende të Ballkanit mbështeten në importet energjetike. Kjo paqëndrueshmëri ka detyruar vendet e rajonit të rishikojnë politikën e tyre të jashtme dhe strategjitë e sigurisë, duke u afruar më shumë me Bashkimin Evropian dhe NATO-n.

“Lufta ka nxitur vendet e Ballkanit të rivlerësojnë lidhjet e tyre me Rusinë. Disa vende janë distancuar nga Moska, ndërsa të tjerat mbajnë marrëdhënie të ngushta”. Majko paralajmëroi për rritjen e dezinformimit dhe propagandës në rajon, pjesa më e madhe e së cilës vjen nga Rusia, duke krijuar sfida për median dhe shoqërinë civile.

Majko identifikoi luftën në Ukrainë si një katalizator për tensione të reja midis Kosovës dhe Serbisë. Ai theksoi se Kosova është unike për sa i përket angazhimit të saj me OKB-në, BE-në dhe NATO-n, duke e bërë atë një pikë të rëndësishme për diplomacinë ndërkombëtare. Ai vuri në dukje se Serbia vazhdon të refuzojë pavarësinë e Kosovës, një qëndrim që përputhet me justifikimet e Rusisë për agresionin e saj në Ukrainë.

Majko kritikoi retorikën zyrtare të Serbisë, e cila vazhdon të referojë ndërhyrjen e NATO-s në vitin 1999 si të paligjshme – një qëndrim që Rusia ka përdorur për të legjitimuar veprimet e saj në Ukrainë. Ai gjithashtu përmendi ambiciet e papërmbyshura ushtarake të Serbisë, përfshirë operacionin e dështuar në Banjska, Kosovë, të cilin ai e përshkroi si një përpjekje për të krijuar një “Donbask serb” në rajon. Sipas Majkos, ky operacion ka çuar në rritjen e nacionalizmit dhe militarizimit në Serbi, gjë që paraqet një rrezik jo vetëm për Kosovën, por edhe për vetë Serbinë.

Majko shprehu shqetësimin për vendimin e Serbisë për të rikthyer shërbimin e detyrueshëm ushtarak, të cilin ai e sheh si një hap drejt militarizimit të mëtejshëm. Ky vendim mund të përkeqësojë tensionet dhe të krijojë paqëndrueshmëri në një rajon që tashmë është i brishtë.

Majko nënvizoi se lufta në Ukrainë ka shkatërruar iluzionin e pas-Luftës së Ftohtë për një paqe të qëndrueshme. Konflikti ka zgjuar botën ndaj realitetit të politikave të fuqisë të bazuara në frikë dhe dominimin hegjemonik. Ai citoi një thënie të Dante Alighierit mbi neutralitetin në kohë krizash morale, duke theksuar se lufta në Ukrainë nuk është thjesht një konflikt rajonal, por një moment kyç për të gjithë njerëzimin.

Majko përfundoi duke theksuar nevojën për përpjekje të koordinuara midis Kosovës dhe aleatëve të saj perëndimorë për të parandaluar përshkallëzimin e mëtejshëm në Ballkan. Ai paralajmëroi kundër kthimit të Mitrovicës në një “Berlin të Luftës së Ftohtë” dhe bëri thirrje për veprime të vendosura për të ruajtur paqen dhe stabilitetin në rajon.

Enver Hoxhaj paralajmëron për hegjemoninë serbe dhe destabilitetin rajonal mes mosveprimit të Perëndimit dhe ndikimit rus në Ballkan

Ndërkohë, nënkryetari i Kuvendit të Kosovës, Enver Hoxhaj, në fjalimin e tij në konferencën e organizuar nga “OCTOPUS,” theksoi një pikë kyçe lidhur me situatën politike në Ballkan. Ai vuri në dukje se agresioni rus në Ukrainë ka nxitur një ringjallje të hegjemonisë serbe, duke e bërë rajonin më pak të qëndrueshëm. Kjo është një shqetësim i madh, sidomos për vendet që kanë kaluar përvoja të dhimbshme në të kaluarën.

Sipas Hoxhajt, mungesa e veprimit vendimtar nga ana e Perëndimit ka lejuar që Serbia të forcojë sjelljen e saj agresive. Kjo tregon se qasja e pajtimit nuk ka dhënë rezultate pozitive; përkundrazi, ka kontribuar në destabilizimin e mëtejshëm të situatës.

Z. Hoxhaj vuri në dukje se paqja ka qenë një normë në Evropë, por konflikti në Ukrainë dhe tensionet në Lindjen e Mesme kanë bërë që lufta të duket e pashmangshme. Ai e lidhi këtë situatë me pasigurinë dhe paparashikueshmërinë e epokës moderne, duke parë luftën në Ukrainë si një faktor që ka aktivizuar ambiciet hegjemone të Serbisë në Ballkan.

Foto 6: Enver Hoxhaj, nënkryetar i Kuvendit të Kosovës, ish-zvkryeministër dhe ish-Ministër i Punëve të Jashtme

shkaktuar zhgënjim dhe emigracion të rinisë drejt vendeve perëndimore, duke bërë që të jetë i nevojshëm një angazhim më i madh për të mbështetur shtetësinë e Kosovës, si dhe pavarësinë e Malit të Zi dhe Maqedonisë së Veriut.

e Kosovës dhe vendeve të tjera përmes veprimeve destabilizuese.

Hoxhaj kritikoi politikën perëndimore për favorizimin e pajtimit me Serbinë, duke theksuar se kjo dëmton stabilitetin rajonal. Ai theksoi se mungesa e zgjerimit të BE-së për vendet e Ballkanit ka krijuar një vakum të sigurisë, duke lejuar Rusinë të ushtrojë një ndikim të konsiderueshëm në rajon. Serbia, sipas tij, vepron si një bastion i ndikimit rus, duke promovuar narrativa anti-perëndimore.

Ish-ministri theksoi nevojën për bashkëpunim rajonal dhe mbështetje të fortë ndërkombëtare për të mbrojtur sovranitetin dhe stabilitetin në Ballkan. Ai gjithashtu vuri në dukje se mungesa e integritit evropian ka

Neutraliteti i Austrisë nën trysni: Kati Schneeberger mbi ndikimin rus dhe pasojat e luftës në Ukrainë

Kati Schneeberger nga organizata “Vienna Goes Europe” foli për dinamikat e ndryshuara të sigurisë në Austri dhe Evropë për shkak të pushtimit rus të Ukrainës. Ajo u përqendrua në neutralitetin e Austrisë, ndikimin rus dhe si po riformësohet peizazhi gjeopolitik, veçanërisht brenda Bashkimit Evropian (BE) dhe NATO-s.

Foto 7: Kati Schneeberger - Vienna goes Europe

Schneeberger shpjegoi se Austria mbetet neutrale, një pjesë e thellë e identitetit të saj kombëtar. Pas pushtimit të plotë të Ukrainës nga Rusia, udhëheqësit austriakë, përfshirë kancelarin, riafirmuan qëndrimin neutral të vendit, duke refuzuar të diskutojnë për anëtarësimin në NATO. Megjithëse Austria nuk ndan kufij me Rusinë, ajo është gjeografikisht afër konfliktit, me kufirin e Ukrainës më afër se ai i Zvicrës. Kjo afërsi ngre shqetësime se nëse Ukraina bie, forcat ruse mund të jenë në pragun e Austrisë, veçanërisht përmes Serbisë.

Schneeberger theksoi gjithashtu varësinë e Austrisë nga gazi rus (rreth 80%) dhe lidhjet e saj të vazhdueshme financiare me Rusinë, me banka të mëdha austriake që vazhdojnë të operojnë në Rusi pavarësisht luftës në vazhdim. Kjo lidhje ekonomike krijon sfida në vendosjen e sanksioneve më të ashpra ndaj Rusisë.

Në zgjedhjet e fundit austriake, partia e ekstremit të djathtë Partia e Lirisë doli si forca kryesore politike me gati 30% të votave. Schneeberger theksoi se kjo parti ka lidhje të gjata me Rusinë, duke nënshkruar një marrëveshje miqësie me partinë e Putinit në vitin 2016, dy vjet pas aneksimit të Krimesë nga Rusia. Ndikimi rus gjithashtu vërehet brenda shërbimeve inteligjente të Austrisë, me qeliza të njohura spiunazhi ruse, theksoi Schneeberger.

Narrativat ruse kanë depërtuar në politikën austriake, me të dyja partitë, si e djathta ekstreme ashtu edhe pjesë të Partisë Social-Demokrate, që pasqyrojnë ndjesitë ruse. Schneeberger përshkroi se si disa politikanë nga këto parti kundërshtojnë anëtarësimin e Ukrainës në NATO dhe kritikojnë sanksionet e BE-së, duke favorizuar lidhjet ekonomike me Rusinë mbi konsideratat e sigurisë.

Schneeberger vuri në dukje se shumë austriakë e keqkuptojnë neutralitetin e vendit. Ligji e përcakton neutralitetin me vetëm tre parime: pa aleanca mbrojtëse, pa trupa të huaja në tokën austriake dhe aftësia për të mbrojtur vendin në mënyrë të pavarur. Megjithatë, perceptimi publik priret ta shohë neutralitetin si të shtrirë në një mos-angazhim politik, një mentalitet i epokës së Luftës së Ftohtë që vazhdon të mbijetojë në shoqërinë austriake.

Schneeberger argumentoi se neutraliteti i Austrisë, ndërsa historikisht i rëndësishëm, mund të mos e mbrojë më atë në kontekstin modern gjeopolitik, sidomos pasi propaganda ruse vazhdon të formësojë diskursin politik. Ajo ngriti shqetësime për cënueshmërinë e Austrisë për shkak të varësisë së saj ekonomike nga Rusia dhe ndikimit të narrativave pro-ruse brenda sistemit të saj politik. Fjalimi i saj theksoi nevojën që Austria të rishikojë pozicionin e saj në dritën e konfliktit të vazhdueshëm në Ukrainë dhe të pezazhit të ndryshuar të sigurisë në Evropë.

Jayson Jay Smart mbi Strategjinë Globale të Destabilizimit të Rusisë: Luftërat me Proxy, Aleancat Kriminale dhe Kriza Ekonomike

Jayson Jay Smart, një këshilltar për sigurinë kombëtare nga SHBA, ndau mendime mbi strategjitë në zhvillim të Rusisë në arenën globale. Fjalimi i tij u përqendrua në përdorimin nga Rusia të luftërave me proxy, aleancat me organizata kriminale dhe mënyrën se si veprimet e saj minojnë sigurinë globale. Smart gjithashtu diskutoi presionet ekonomike me të cilat përballlet Rusia për shkak të sanksioneve dhe keqmenaxhimit të brendshëm.

Smart shpjegoi se Rusia ka ndryshuar taktikat e saj, duke përdorur grupe si Hezbollah, Hamas dhe grupe në Ballkan për të krijuar ngjarje destabilizuese. Kjo taktikë synon të largojë vëmendjen globale nga Ukraina. Qëllimi i Rusisë është të reduktojë përfshirjen e komunitetit ndërkombëtar në Ukrainë duke nxitur konflikte dhe kriza në rajone të tjera, gjë që shpërndan burimet dhe vëmendjen.

Një pjesë e rëndësishme e strategjisë globale të Ruisë përfshin bashkëpunimin me organizata kriminale dhe grupe terroriste. Sipas Smart, Rusia bashkëpunon me këto entitete për të vazhduar operacionet e saj përmes tregjeve të zeza dhe ekonomive të errëta. Ky bashkëpunim është veçanërisht i dukshëm në rajone si Amerika Latine, ku rrjeti i inteligjencës ruse është aktiv, dhe Irani është gjithashtu i përfshirë në operacionet e kontrabandës së arit për të financuar grupe si Hezbollah.

Foto 8: Jason Jay Smart - Këshilltar i Sigurisë Kombëtare, SHBA

Smart theksoi manipulimin e Ruisë me ligjet dhe normat ndërkombëtare, veçanërisht përmes kanaleve të saj diplomatike, të cilat i përdor për të përhapur dezinformata dhe destabilizuar vende të huaja. Kjo strategji është e dukshme në Afrikë dhe

Amerikën Latine, ku përpjekjet ruse, shpesh përmes Grupit Wagner, janë të lidhura me ndryshime regjimesh dhe mbështetje për udhëheqës autoritarë si Maduro i Venezuelës.

Ndërkohë që projekton forcë në nivel global, Smart vuri në dukje se Rusia po përballet me probleme të mëdha ekonomike në vend. Vendi po përballet me paqëndrueshmëri në tregun e banesave për shkak të kredive të lira, borxheve në rritje dhe inflacionit. Smart paralajmëroi se Rusia mund të përballet me hiperinflacion brenda gjashtë muajve të ardhshëm, gjë që do të ndikojë rëndë në ekonominë e saj dhe mund të dobësojë aftësinë e saj për të mbajtur përpjekjet destabilizuese në nivel ndërkombëtar.

Smart përfundoi duke thënë se objektivi afatgjatë i Ruisë nuk është ideologjik, por i shtyrë nga vetëmbrojtja dhe ndjekja e përfitimeve për elitat e saj. Megjithatë, pavarësisht përpjekjeve globale të destabilizimit të Ruisë, ai mbetet optimist, duke cituar sfidat e mëdha të brendshme me të cilat po përballet Rusia si rezultat i sanksioneve dhe keqmenaxhimit ekonomik. Këta faktorë mund të çojnë në ndryshime të mëdha në të ardhmen e afërt.

Paneli i Dytë: Regjimet Autokratike: Një Kërcënim për Stabilitetin dhe Paqen në Ballkan⁵

Dragan Shormaz avokon për integrimin e Serbisë në Perëndim: Një largim nga ndikimi Rus

Dr. Dragan Shormaz, ish-anëtar i Kuvendit Kombëtar të Serbisë, ndau këndvështrimin e tij mbi pushtimin rus të Ukrainës dhe pasojat e tij më të gjera për Evropën dhe Ballkanin. Fokusi i tij u përqendrua te nevoja që Serbia të harmonizohet me vlerat perëndimore, NATO-n dhe Bashkimin Evropian (BE), duke u distancuar nga ndikimi i Rusisë.

Foto 9: Dr. Dragan Shormaz, ish-anëtar i Kuvendit Kombëtar të Serbisë

Shormaz theksoi se e ardhmja e Serbisë qëndron me Evropën dhe Perëndimin, duke nënvizuar rëndësinë e integritetit në BE dhe përafrimin me NATO-n. Ai vuri në dukje se Serbia ka qenë historikisht e lidhur me Rusinë, por kjo marrëdhënie nuk i shërben më interesave më të mira të Serbisë. Ai argumentoi se Serbia duhet të njohë ndryshimet gjeopolitike të shkaktuara nga pushtimi rus i Ukrainës dhe të marrë një qëndrim më proaktiv në mbështetje të sigurisë evropiane.

Ai theksoi rolin e NATO-s në ruajtjen e sigurisë dhe stabilitetit në Evropë dhe Ballkan. Shormaz vuri në dukje se aleanca është jetike për mbrojtjen ndaj veprimeve agresive si ato të Rusisë në Ukrainë. Ai avokoi për përmirësimin e bashkëpunimit të Serbisë me NATO-n, për të cilin beson se do të forconte arkitekturën e sigurisë në rajon.

Shormaz hodhi poshtë me vendosmëri idenë se Serbia duhet të vazhdojë të mbështetet te Rusia. Ai vuri në dukje se veprimet e Rusisë në Ukrainë, përfshirë aneksimet e paligjshme dhe përpjekjet për

⁵ Šormaz, D., Vlahović, M., Kuçi, G., & Fetoshi, A. (2024, October 2). *Authoritarian regimes: A threat to Balkan stability and peace* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://www.youtube.com/watch?v=BniEfrGq1Y0&t=2239s>

destabilizim, përbëjnë kërcënime të drejtpërdrejta për sigurinë evropiane. Ai argumentoi se Serbia duhet të distancohet nga Rusia, pasi vazhdimi i angazhimit me Moskën mund të dëmtojë qëllimet afatgjata të Serbisë për anëtarësim në BE dhe zhvillimin ekonomik.

Në përfundim të fjalimit të tij, Shormaz bëri thirrje për një përafrim më të fortë me vendet perëndimore. Ai theksoi se Serbia duhet të qëndrojë me vlerat dhe institucionet demokratike nëse dëshiron të sigurojë prosperitetin dhe sigurinë e saj të ardhshme. Sipas tij, e ardhmja e Serbisë është e pandashme nga integrimi i saj në Evropë dhe bashkëpunimi me NATO-n, dhe vendi duhet të shmangë tërheqjen drejt ndikimit destabilizues të Rosisë.

Miodrag Vlahoviq për sfidat e sigurisë së Malit të Zi: Ndikimi Rus dhe nevoja për një integrim më të fuqishëm Euro-Atlantik

Miodrag Vlahoviq, ish-Ministër i Jashtëm i Malit të Zi, diskutoi ndikimet e pushtimit rus të Ukrainës mbi sigurinë evropiane, Ballkanin, dhe veçanërisht Malin e Zi. Fjalimi i tij vuri në dukje sfidat me

Foto 10: Miodrag Vlahoviq, ish-Ministër i Jashtëm i Malit të Zi

të cilat përballen kombet më të vogla në kontekstin e paqëndrueshmërisë rajonale dhe ndikimit rus, me fokus të veçantë në sigurinë dhe përafrimin politik të Malit të Zi me Perëndimin.

Vlahoviq theksoi se pushtimi rus i Ukrainës ka komplikuar më tej peizazhin e sigurisë në Ballkan, duke thëlluar tensionet ekzistuese. Ai paralajmëroi se ndikimi rus në rajon, veçanërisht përmes proxy-ve dhe fushatave të dezinformimit, vazhdon të përbëjë një kërcënim për stabilitetin e vendeve si Mali i Zi. Vlahoviq vuri në dukje se Mali i Zi, si anëtar i NATO-s, duhet të mbetet vigjilent ndaj këtyre forcave destabilizuese.

Ai ripohoi përkushtimin e Malit të Zi ndaj integritetit euro-atlantik, duke theksuar se anëtarësimi i vendit në NATO është themeli i politikës së tij të sigurisë. Vlahoviq argumentoi se përafrimi më i ngushtë me Bashkimin Evropian dhe NATO-n është

thelbësor për të kundërshtuar ndërhyrjen ruse, e cila synon të minojë institucionet demokratike në rajon. Ai gjithashtu theksoi se dezinformimi dhe ndërhyrjet politike nga Rusia kanë pasur në shënjestër Malin e Zi në të kaluarën, përfshirë zgjedhjet dhe përpjekjen për grusht shteti në vitin 2016.

Vlahoviq kritikoi ritmin e ngadaltë të zgjerimit të BE-së, për të cilin beson se ka krijuar një vakum sigurie në Ballkanin Perëndimor. Ky vakum lejon një ndikim më të madh rus dhe kinez në rajon. Ai bëri thirrje që BE-ja të përshpejtojë procesin e anëtarësimit për vende si Mali i Zi, duke argumentuar se përfshirja e tyre do të forconte sigurinë e përgjithshme të Evropës dhe do të parandalonte fuqitë e huaja nga shfrytëzimi i dobësive.

Vlahoviq përfundoi duke bërë thirrje për më shumë unitet dhe mbështetje nga aleatët perëndimorë për të mbrojtur vendet më të vogla si Mali i Zi nga kërcënimet e jashtme. Ai argumentoi se rruga e Malit të Zi drejt stabilitetit dhe prosperitetit qëndron në thellimin e lidhjeve të tij me BE-në dhe NATO-n, duke rezistuar ndaj ndikimit dhe ndërhyrjes ruse. Fjalimi i tij nënvizoi nevojën për një Evropë më të fortë dhe më të bashkuar për të mbrojtur të ardhmen e rajonit.

Dr. Gurakuç Kuçi mbi luftën hibride të Ruisë në Ballkan: Manipulimi i medias, aktorët Proxy, zgjedhjet elektorale dhe strategjia gjeopolitike

Dr. Gurakuç Kuçi, një ekspert i marrëdhënieve ndërkombëtare dhe hulumtues në Institutin “OCTOPUS”, ofroi një analizë gjithëpërfshirëse të strategjive të luftës hibride të Ruisë në Ballkanin Perëndimor. Fjalimi i tij nxori në pah mënyrën se si Rusia përdor një kombinim taktikash të drejtpërdrejta dhe jo-drejtpërdrejta, duke shfrytëzuar aktorë Proxy shtetërorë dhe jo-shtetërorë për të ushtruar ndikim dhe destabilizuar rajonin. Qëllimi përfundimtar i këtyre strategjive është të pengojë vendet e Ballkanit Perëndimor të integrohen në NATO dhe Bashkimin Evropian, duke ruajtur kështu ndikimin gjeopolitik të Ruisë.

Kuçi dha një sfond historik mbi përfshirjen e Ruisë në Ballkan, duke ndjekur ndikimin e saj që nga koha e carizmit, me synimin për të bashkuar popujt sllavë nën udhëheqjen ruse. Edhe pas shpërbërjes së Bashkimit Sovjetik, Rusia ka vazhduar përpjekjet e saj për të ushtruar kontroll mbi rajonin. Vladimir Putin, i shtyrë nga bindja se shpërbërja e Bashkimit Sovjetik ishte një katastrofë e madhe gjeopolitike, synon të rivendosë ndikimin rus, veçanërisht në Ballkan dhe Ukrainë.

Kuçi shpjegoi dy modelet që Rusia përdor për të ushtruar ndikim: të drejtpërdrejta dhe jo-drejtpërdrejt:

Foto 11: Dr. Gurakuç Kuçi, ekspert i marrëdhënieve ndërkombëtare, hulumtues në OCTOPUS

- Ndikimi i drejtpërdrejtë përfshin angazhimin e drejtpërdrejtë të Rusisë me aktorët kryesorë rajonalë si Serbia dhe Republika Srpska.

- Ndikimi i jo-drejtpërdrejtë ushtrohet përmes aktorëve jo-shtetërorë, të tillë si Kisha Ortodokse Serbe, mediat dhe organizatat e ndryshme.

Ai shpjegoi se si Rusia shfrytëzon aktorët shtetërorë dhe jo-shtetërorë për të manipuluar dinamikat rajonale, duke krijuar Proxy të tjerë dhe rrjete që destabilizojnë rajonin. Një nga mjetet kryesore të luftës hibride të Rusisë është manipulimi i medias. Mediat e kontrolluara nga Rusia, si Sputnik dhe Russia Today, përhapin dezinformata të destinuara për të përkeqësuar tensionet etnike dhe mosmarrëveshjet historike në Ballkan. Kjo i ndihmon

Rusisë të ndikojë opinionin publik dhe të minojë besimin në institucionet perëndimore si NATO dhe BE.

Kuçi theksoi gjithashtu rolin e sulmeve kibernetike dhe manipulimit elektoral, me Rusinë që ndërhyr në zgjedhjet në Malin e Zi dhe Maqedoninë e Veriut për të mbështetur kandidatë pro-rusë dhe anti-perëndimorë. Këto taktika synojnë destabilizimin e sistemeve politike dhe ruajtjen e ndikimit të Rusisë mbi liderët simpatizues.

Kuçi theksoi se aktorët proxy janë shtylla kryesore e strategjisë së luftës hibride të Rusisë. Nga ana shtetërore, Serbia dhe Republika Srpska shërbejnë si aleatë kyç në rezistencën ndaj ndikimit perëndimor në Ballkan. Rusia shfrytëzon lidhjet historike dhe kulturore me këto entitete për të avancuar axhendën e saj. Nga ana jo-shtetërore, Kisha Ortodokse Serbe, mediat pro-ruse dhe grupet e shoqërisë civile promovojnë fshehtas interesat ruse, duke ndikuar opinionin publik dhe duke ruajtur një mjedis të favorshëm për ndërhyrjen ruse.

- Mali i Zi: Kuçi diskutoi kundërshtimin e Rusisë ndaj anëtarësimit të Malit të Zi në NATO

dhe përfshirjen e saj në një përpjekje për grusht shtet në vitin 2016 që synonte rrëzimin e qeverisë pro-perëndimore. Pavarësisht këtyre përpjekjeve, Mali i Zi iu bashkua NATO-s në vitin 2017, megjithëse Rusia vazhdon të ndikojë zhvillimet politike dhe zgjedhjet në vend sa tani kontrollon në masë të madhe.

- Maqedonia e Veriut: Rusia u përpoq të pengonte anëtarësimin e Maqedonisë së Veriut në NATO duke mbështetur lëvizjet politike anti-perëndimore dhe mediat. Ndërsa këto përpjekje dështuan dhe Maqedonia e Veriut iu bashkua NATO-s në vitin 2020, ndërhyrja ruse vazhdon të jetë një sfidë sa tani kontrollon në masë të madhe.

Kuçi paralajmëroi se lufta hibride e Rusisë në Ballkanin Perëndimor është pjesë e një strategjie më të gjerë për të sfiduar dominimin perëndimor dhe për të promovuar një rend botëror multipolar. Duke destabilizuar rajonin, Rusia dobëson NATO-n dhe BE-në, ndërsa konsolidon ndikimin e saj në këtë zonë strategjiksht të rëndësishme.

Dr. Kuçi e përmbylli fjalimin e tij duke theksuar se lufta hibride e Rusisë është efektive sepse shfrytëzon ndarjet etnike të rajonit, institucionet e dobëta politike dhe lidhjet kulturore me Rusinë. Për të kundërshtuar këtë ndikim, ai bëri thirrje për një përgjigje të koordinuar perëndimore që forcon institucionet demokratike, sigurinë kibernetike dhe median e pavarur në Ballkan. Sfida është e madhe, pasi paqëndrueshmëria e vazhdueshme në rajon mund të ketë pasoja të gjera për sigurinë globale.

Paneli i tretë: Lufta Hibride në Ballkan: Ndikimi i taktikave Ruse dhe Serbe në Ballkan⁶

Përballja me të kaluarën: Kërkimfalja e Dr. Ivan Videnoviç për krimet serbe dhe thirrja për pajtimin me popullin shqiptar

Dr. Ivan Videnoviç fillon duke diskutuar historinë komplekse të marrëdhënieve serbo-shqiptare, duke u përqendruar në periudhat e trazuara që kanë shënuar këtë histori të përbashkët. Ai trajton tensionet politike, sociale dhe nacionaliste që janë përshkallëzuar në konflikt gjatë viteve. Fokusi i tij është tek

Foto 12: Ivan Videnoviç - Profesor në Universitetin e Beogradit

mënyra se si këto konflikte kanë ndikuar në identitetin dhe marrëdhëniet mes dy grupeve, sidomos gjatë luftërave të viteve 1990 dhe pasojave të tyre.

Ai i referohet specifikisht mizorive të kryera nga forcat serbe gjatë Luftës së Kosovës, duke pranuar shkeljet e rënda të të drejtave të njeriut dhe krimet e luftës që janë kryer. Dr. Videnoviç thekson se këto veprime nuk ishin ngjarje të izoluara, por pjesë e një problemi sistematik që dërgoi në vuajtje të gjera dhe trauma të thella për popullin shqiptar.

Në një pjesë veçanërisht të ndjeshme të fjalimit të tij, Dr. Videnoviç reflekton mbi nevojën për përgjegjësi personale dhe kolektive. Ai argumenton se është thelbësore që Serbia, si një komb, të përballet me këto krime të së kaluarës me ndershmëri dhe transparencë. Ai thekson se ky është një

⁶ Videnović, I., Mandić, I., Brovina, B., Cassidy, J., & Dina, B. (2024, October 2). *Hybrid warfare in the Balkans: Russian and Serbian influence tactics* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. https://www.youtube.com/watch?v=V6LT_0E40vg

hap i domosdoshëm për shërimin dhe për ecjen përpara drejt një bashkëjetese paqësore me Kosovën dhe popullin shqiptar në përgjithësi.

Drejt fundit të adresimit të tij, Dr. Videnoviç shpreh një kërkesë të sinqertë për falje ndaj popullit shqiptar në emrin e tij dhe të 5000 votuesve të tij. Ai kërkon falje specifike për krimet e kryera nga serbët gjatë konfliktit, duke njohur dhimbjen dhe vuajtjet që u shkaktuan ndaj civilëve të pafajshëm. Ai thekson se kjo kërkesë për falje nuk është thjesht një gjest simbolik, por një hap i nevojshëm për pajtim dhe për të promovuar respektin dhe mirëkuptimin reciprok mes dy kombeve.

Dr. Videnoviç e përfundon fjalimin e tij me thirrjen për një dialog të vazhdueshëm dhe për një përpjekje të sinqertë nga të dyja palët për të ndërtuar një të ardhme të bazuar në paqe, drejtësi dhe dinjitet njerëzor. Ai thekson se pajtimi i vërtetë mund të arrihet vetëm përmes njohjes të së kaluarës dhe një angazhimi të fuqishëm për të siguruar që mizoritë e tilla të mos ndodhin kurrë më.

Ivica Mandiq bën thirrje për Pajtimin Serbi-Kosovë dhe Rrugën e Përbashkët drejt NATO-s për të Siguruar Paqen në Ballkan

Foto 13: Ivica Mandiq - Analist Ushtarak nga Kroacia

Gjatë një diskutimi në panelin e fundit, Ivica Mandiq, një analist ushtarak i shquar nga Kroacia, mbajti një fjalim të fuqishëm duke bërë thirrje për normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Serbisë dhe Kosovës, duke propozuar që të dyja shtetet të ndjekin së bashku anëtarësimin në NATO, së bashku me Bosnjën dhe Hercegovinën. Fjalimi i tij, trajtoi trashëgiminë e konflikteve, nevojën për pajtim dhe rrugën përpara për të ardhmen e Serbisë në Evropë.

Mandiq theksoi se normalizimi i plotë ndërmjet Serbisë dhe Kosovës është thelbësor për stabilitetin e rajonit. Ai përmendi planin franko-gjerman të BE-së dhe marrëveshjet e Brukselit si korniza për arritjen e bashkëjetesës paqësore. Sipas tij, Serbia duhet të njohë zyrtarisht Kosovën si një shtet të

pavarur dhe të punojë për ndërtimin e marrëdhënieve të forta dhe miqësore, duke u larguar nga vitet e konfliktit dhe tensionit.

Një pjesë e madhe e propozimit të tij përfshinte një aplikim të përbashkët nga Serbia, Kosova dhe Bosnja dhe Hercegovina për t'u bashkuar me NATO-n, që sipas tij do të forconte bashkëpunimin ushtarak dhe do të parandalonte dhunën në të ardhmen. Edhe pse anëtarësimi në NATO nuk do t'i zgjidhte të gjitha çështjet politike, Mandiq beson se ai do të garantonte paqe duke siguruar që mosmarrëveshjet të zgjidheshin diplomatikisht dhe jo ushtarakisht.

Përtej marrëveshjeve politike, Mandiq theksoi rëndësinë e pajtimit kulturor dhe historik. Ai bëri thirrje për respekt të ndërsjellë ndërmjet Serbisë dhe Kosovës, veçanërisht në nderimin e viktimave të konflikteve nga të dyja palët. Kjo, sipas tij, do të ndihmonte në rindërtimin e besimit dhe krijimin e një mjedisi ku të dy vendet mund të punonin së bashku si fqinjë paqësorë. Ai reflektoi mbi lidhjet historike ndërmjet kombeve dhe propozoi që një kulturë e kujtesës së përbashkët mund të luante një rol kyç në shërimin e plagëve të së kaluarës.

Mandiq pranoi se një nga pengesat kryesore për këtë vizion është vazhdimi i ideologjive nacionaliste në Serbi, shumë prej të cilave rrënjosen në politikat e Slobodan Milosheviq-it. Ai vuri në dukje se edhe pse Serbia ka kaluar tranzicione demokratike, disa narrativa politike të lidhura me nacionalizmin dhe ekspansionizmin mbeten të fuqishme. Sipas Mandiq, presidenti Aleksandar Vuçiq përfaqëson një vazhdimësi të këtyre politikave të vjetra, dhe largimi i tij nga pushteti nuk do të ishte një zgjidhje e mjaftueshme.

Megjithatë, Mandiq bëri kujdes të dallonte ndërmjet nacionalizmit ekspansionist, që nxiti konfliktin, dhe nacionalizmit mbrojtës, i cili sipas tij është i nevojshëm për mbrojtjen e sovranitetit të një vendi. Ai argumentoi se Serbia duhet të largohet nga trajektorja e saj aktuale nacionaliste dhe të adoptojë një kornizë më liberale dhe demokratike, e cila respekton kufijtë e fqinjëve të saj dhe fokusohet në bashkëpunim sesa në konflikt.

Pavarësisht këtyre sfidave, Mandiq shprehu optimizëm për të ardhmen e Serbisë. Ai është i bindur se potenciali demokratik i Serbisë është më i madh nga sa mendojnë shumë vëzhgues, veçanërisht në dëshirën e saj për lidhje më të ngushta me Bashkimin Evropian. Edhe pse partitë më të vogla opozitare ende nuk kanë forcën për të sfiduar qeverinë aktuale, Mandiq beson se me kalimin e kohës, forcat demokratike do të triumfojnë, duke e udhëhequr Serbinë drejt një të ardhmeje më progresive dhe bashkëpunuese.

Ai theksoi se largimi i Vuçiq-it nga pushteti, ndonëse i nevojshëm, nuk do të zgjidhte vetëm problemet e Serbisë. Problemi më i thellë, sipas Mandiq, qëndron në vazhdimin e politikave nacionaliste që pengojnë Serbinë të përqafojë plotësisht reformat demokratike. Vizionin i tij i përfshin jo vetëm ndryshimet politike, por edhe transformimin kulturor, ku Serbia mund të zhvillohet si një demokraci moderne evropiane.

Dr. Bleta Brovina mbi narrativat propaganduese: Sfidat e përbashkëta të Kosovës dhe Ukrainës

Dr. Bleta Brovina, eksperte në studimet ndërkombëtare nga Kosova, diskutoi ngjashmëritë dhe dallimet mes narrativave propaganduese që përdoren në Kosovë dhe Ukrainë. Analiza e saj theksoi mënyrën se si Rusia dhe Serbia përdorin dezinformimin dhe revizionizmin historik për të sfiduar sovranitetin e Kosovës dhe Ukrainës. Dr. Brovina gjithashtu nënvizoi rëndësinë e adresimit të këtyre narrativave për të siguruar një paqe dhe stabilitet të qëndrueshëm.

Foto 14: Dr. Bleta Brovina - Eksperte e studimeve ndërkombëtare

Brovina vuri në dukje se si Rusia dhe Serbia shfrytëzojnë narrativa të rreme për të legjitimuar veprimet e tyre kundër Ukrainës dhe Kosovës, përkatësisht. Këto narrativa ndërtohen rreth tre temave kryesore:

1. Narrativat e Identitetit Historik dhe Kombëtar – Të dyja vendet manipulojnë historinë për të paraqitur Kosovën dhe Ukrainën si pjesë integrale të territoreve të tyre.
2. Narrativat e Viktimizimit – Rusia dhe Serbia paraqiten si viktima të ekspansionizmit perëndimor, duke e përdorur këtë për të justifikuar ndërhyrjet e tyre.
3. Legjitimiteti i Shtetësisë – Këto vende vënë në dyshim legjitimitetin e sovranitetit të Ukrainës dhe Kosovës, duke synuar të minojnë njohjen e tyre ndërkombëtare.

Dr. Brovina diskutoi se si të dyja, Kosova dhe Ukraina, përballen me sfida të vazhdueshme ndaj sovranitetit të tyre, pavarësisht nga progresi i konsiderueshëm që kanë bërë në pozicionin e tyre ndërkombëtar. Ndërkohë që lufta në Kosovë ka përfunduar vite më parë, sulmet e fundit e kujtojnë rajonin se paqja është e brishtë. Në mënyrë të ngjashme, Ukraina përballlet me një kërcënim ekzistencial të vazhdueshëm nga Rusia.

Brovina theksoi nevojën për dialog të hapur ndërmjet kombeve, veçanërisht ndërmjet Kosovës, Serbisë dhe Ukrainës, për të sfiduar narrativat e rreme dhe për të promovuar paqen. Ajo ngriti pyetjen: nëse udhëheqës si Aleksandar Vuçiç do të jepnin dorëheqje, a do të shfaqej një alternativë më demokratike? Dr. Brovina shprehu shqetësimin se, pa ndryshime të rëndësishme ideologjike, edhe udhëheqësit e rinj mund të vazhdojnë të promovojnë narrativa nacionaliste ekstreme.

Dr. Brovina përfundoi duke theksuar nevojën për përpjekje afatgjata dhe bashkëpunuese për të përballuar dezinformimin dhe për të ndërtuar një të ardhme paqësore. Ajo avokoi për dialog të vazhdueshëm ndërmjet Kosovës dhe Serbisë dhe nënvizoi rëndësinë e integritit të mbështetjes më të gjerë ndërkombëtare për të siguruar stabilitetin e rajonit.

Ligjëratë e veçantë: Dr. Pekka Kallioniemi – Ekspert për media sociale dhe dezinformim, Finlandë⁷

Dr. Pekka Kallioniemi mbi dezinformimin Rus: taktikat, shtrirja globale dhe roli i medias sociale

Dr. Pekka Kallioniemi, ekspert finlandez për mediat sociale dhe dezinformimin, diskutoi përdorimin e gjerë të dezinformimit dhe propagandës nga Rusia në platformat e mediave sociale. Ai shpjegoi se si taktikat e Ruisë synojnë të manipulojnë opinionin publik në Perëndim, veçanërisht në lidhje me qëllimet e saj gjeopolitike.

Terminologji dhe Koncepte Kyçe:

Dr. Kallioniemi theksoi luftën e vazhdueshme të informacionit midis Ruisë dhe Perëndimit. Ai shpjegoi se fushatat e dezinformimit janë një formë e luftës hibride, të dizajnuara për të ndikuar në opinionin publik dhe për të polarizuar shoqëritë. Këto fushata janë afatgjata dhe shpesh përdorin disa kanale, kryesisht mediat sociale.

Ai bëri dallimin midis dezinformimit (përhapja e qëllimshme e informacionit të rremë) dhe keqinformimit (përhapja e pavullnetshme e informacionit të rremë). Dezinformimi shpesh përfshin një përzjerje të së vërtetës dhe gënjeshtreve, gjë që e bën më të vështirë për t'u zbuluar.

⁷ Kallioniemi, P. (2024, October 2). *The future of European security in a post-Ukraine conflict world* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://www.youtube.com/watch?v=GgKEIaoCD28&t=4s>

Taktikat e Dezinformimit Rus:

1. Shpërthimi i Gënjeshtreve:

Rusia vërshon rrjetet sociale me një vëllim të lartë narrativash në platforma të ndryshme (Facebook, Instagram, Twitter/X). Ky vëllim i madh krijon konfuzion, polarizon shoqërinë dhe zvogëlon besimin në institucione. Kjo taktikë nuk ka për qëllim bindjen e njerëzve, por krijimin e mosbesimit dhe çorientimit.

Foto 15: Dr. Pekka Kallioniemi - Ekspert në media sociale dhe dezinformata

2. Manipulimi i Narrativave:

Rusia përdor histori sensacionale për të shpërqendruar ose ngatërruar opinionin publik. Për shembull, ajo promovon histori të ndryshme kontradiktore rreth incidenteve si rrëzimi i avionit MH17 dhe shpërthimi i tubacionit Nord Stream. Kjo lë njerëzit të pasigurt për atë që është e vërtetë, duke çuar në rritjen e mosbesimit ndaj të gjitha informacionit.

3. Fermat e Trollëve dhe Fushatat e Ndikimit:

Rusia përdor ferma trollësh, që janë grupe individësh të paguar për të postuar dhe përhapur dezinformata në mediat sociale. Para zgjedhjeve presidenciale të vitit 2020 në SHBA, fermat e trollëve ruse arritën të depërtojnë tek rreth 140 milionë amerikanë në muaj përmes Facebook-ut.

Shtrirja Globale e Propagandës Ruse:

Ndërsa shumica e vëmendjes përqendrohet te ndikimi i Rosisë në Evropë dhe SHBA, Dr. Kallioniemi vuri në dukje përpjekjet e konsiderueshme të dezinformimit të Rosisë në Afrikë, Amerikën e Jugut dhe rajonin e Jugut Global. Në këto rajone, mediat shtetërore ruse si Sputnik dhe RT janë disa nga burimet më të njohura të lajmeve, shpesh duke përhapur narrativa kundër Perëndimit.

Manipulimi i Mediave Sociale:

Kallioniemi ofroi shembuj të mënyrave se si platformat e mediave sociale mund të manipulohen

Foto 16: Kallioniemi bashkë me Agim Musliun

dezinformim.

lehtësisht përmes parave.

Për shembull, blerja e pëlqimeve, ndjekësve ose shikimeve është e zakonshme, dhe kjo përmbajtje e krijuar artificialisht mund të ndikojë në perceptimin publik. Madhësia e angazhimit në rrjetet sociale mund ta bëjë përmbajtjen të duket më e besueshme, edhe nëse është

Studim Rasti – Tenet Media:

Ai diskutoi një rast të kohëve të fundit ku mediat shtetërore ruse, përmes kompanive guaska, transferuan miliona dollarë tek YouTuber-ët amerikanë për të përhapur mesazhe anti-ukrainase. Influencuesve u paguanin shuma të mëdha (deri në 400,000 dollarë në muaj) për të prodhuar video që promovonin propagandën ruse.

Roli i Kompanive të Mëdha të Teknologjisë:

Dr. Kallioniemi theksoi se si kompanitë e mëdha të teknologjisë, si ato në Silicon Valley, posedojnë sasi të mëdha të dhënash mbi përdoruesit, të cilat mund të shfrytëzohen për fushata të dezinformimit të synuara. Ai vuri në dukje se të dhënat e mbledhura nga kompani si TikTok dhe Facebook mund të

përdoren për të përshtatur algoritmet për të manipuluar emocionet dhe për të ndikuar në zgjedhjet politike.

Përgjigja e Finlandës ndaj Dezinformimit:

Finlanda ka zhvilluar një përgjigje të fuqishme ndaj dezinformimit rus, duke u fokusuar në edukimin mediatik, duke filluar që nga kopshti, ku fëmijët mësojnë rëndësinë e identifikimit të të pavërtetave. Finlanda gjithashtu thekson mbajtjen e një shtypi të lirë dhe rritjen e besimit në institucione. Duke forcuar besimin në shoqëri, Finlanda e bën më të vështirë që dezinformimi të zërë rrënjë.

Peizazhi i Ndryshuar i Mediave:

Dr. Kallioniemi vuri në dukje se brezat e rinj gjithnjë e më shumë i drejtohen platformave si TikTok për të marrë lajmet, ku përmbajtja shpesh është sensacionale dhe e cekët. Kjo zhvendosje drejt përmbajtjes së shkurtër përbën sfida për mbajtjen e një publiku të informuar.

Inteligjenca Artificiale dhe Deepfakes:

AI po bëhet një mjet gjithnjë e më i rëndësishëm në përhapjen e dezinformimit. Rusia tashmë po përdor AI për të krijuar fushata të sofistikuar të dezinformimit. Deepfakes, që janë video të modifikuara dixhitalisht që mund të paraqesin në mënyrë të besueshme njerëz realë duke thënë ose duke bërë gjëra që nuk i kanë bërë kurrë, përbëjnë një kërcënim në rritje për besimin në media.

Dr. Kallioniemi përfundoi duke paralajmëruar për rreziqet e një mjedisi me besim të ulët, në të cilin fushatat e dezinformimit lulëzojnë. Ai theksoi nevojën që shoqëritë të adresojnë këto sfida duke ndërtuar qëndrueshmëri, duke përmirësuar edukimin mediatik dhe duke krijuar sigurinë e informacionit.

Konkluzione e Konferencës nga Agim Musliu Phd Cand. – Drejtor në Institutin për Studime të Luftës Hibride “OCTOPUS”⁸

Foto 17: Agim Musliu, PhD Cand. - Drejtor i Institutit për Studime të Luftës Hibride "OCTOPUS"

- Lufta e Rusisë për të pushtuar Ukrainën ka nënvizuar urgjencën që NATO-ja dhe Bashkimi Evropian të marrin masa të shpejta dhe konkrete për të forcuar unitetin në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes. Kjo përfshin mbrojtjen e kufijve gjeopolitikë nga ndikimet e jashtme, nga lufta konvencionale, siç është rasti në Ukrainë, apo përmes metodave jo-konvencionale që kërcënojnë pjesë të ndryshme të Evropës.
- Agresioni rus ka përforcuar përdorimin e strategjive hibride, përfshirë ndërhyrjet në zgjedhjet elektorale të vendeve demokratike, propagandën, dhe përhapjen e dezinformatave. Këto veprime kanë krijuar një klimë destabilizimi që kërkon reagim të koordinuar nga vendet perëndimore dhe ato pro-perëndimore, duke forcuar kapacitetet për të mbrojtur sovranitetin, sigurinë kombëtare dhe ruajtjen e paqes.
- Rusia jo vetëm që përdor shtete si “Proxy” për të arritur qëllimet e saj strategjike, por

⁸ Musliu, A. (2024, October 2). *Closing remarks and conclusion of the conference* [Video]. International Conference on 'The Impact of Russian Aggression in Ukraine on European Geopolitics', Prishtina, Kosovo. <https://www.youtube.com/watch?v=iPQwO7YjzI>

gjithashtu mbështet aktorë jo-shtetërorë që paraqesin kërcënime të rritura për sigurinë ndërkombëtare. Këta aktorë përbëjnë një sfidë në rritje dhe kërkojnë një qasje të unifikuar dhe vendimtare nga bashkësia ndërkombëtare për t'i ndaluar përmes masave të forta dhe efektive.

- Ngjarjet e fundit kanë theksuar domosdoshmërinë për të hartuar dhe zbatuar strategji afatgjata të sigurisë, duke përfshirë mbështetje ekonomike, ushtarake dhe teknologjike për vendet që përballen me rrezikun e destabilizimit nga Rusia dhe aleatët e saj. Një përgjigje e tillë gjithëpërfshirëse është thelbësore për të ruajtur stabilitetin dhe integritetin territorial të Evropës.
- Kosova dhe vendet e rajonit që duan të ruajnë perspektivën Evropiane, duhet të angazhohen në ruajtjen dhe forcimin e demokracisë dhe sovranitetit ku vendet perëndimore e kanë për obligim edhe për shkak të sigurisë së tyre të ndihmojnë këtë brez gjeopolitik në Ballkan dhe të i japin fund ndikimit të Rusisë dhe proxyve të saj.